

[Boligministeren]

For det andet vil jeg gerne sige, som andre har været inde på, at der er sket noget, der ligner en eksplosiv udvikling inden for realkreditte, og når fru Anne Grete Holmsgård spørger, hvad hensigten er med lovforslaget, kan jeg kun svare, at det simpelt hen er at begrænse muligheden for udlån, specielt til forbrug. Det er det, der ligger i dette lovforslag.

Jeg skal selvfølgelig takke fru Anne Grete Holmsgård for, at hun kan tilslutte sig den del, der har med skærpet tilsyn at gøre, men meget mere er der vel ikke at takke VS for.

Hvis der herudover er spørgsmål, går jeg ud fra, at vi som sædvanlig kan diskutere og besvare dem under udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Det var jo ikke venlige bemærkninger, der kom til dette forslag, og ministeren har heller ikke flertal for det. Jeg fik bekræftet, at der ikke er nogen særregel for energiinvesteringer, men jeg spurgte også, om det var meningen, at der ikke skulle være det, og om regeringen ikke, hvis man kan få forslaget gennemført – hvilket det jo ikke ser ud til at man kan – vil lave særregler for energiinvesteringerne, for regeringen siger jo, at man skal have betalingsbalanceunderskuddet nedbragt, og er der noget, der bruger fremmed valuta, er det jo energien.

Er det rigtigt forstået, at der her ingen særregel er påtænkt?

Boligministeren (Bollmann):

Jeg kan kun én gang til bekræfte, at hr. Bakholt har forstået lovforslaget rigtigt. Der er ingen særregler for energibesparende foranstaltninger. Jeg mener ikke, det har noget at gøre med dette lovforslag.

Jeg kan også sige til hr. Bakholt, at der er sket en meget stor aktivitet på dette område, uanset at tilskuddene til disse foranstaltninger er faldet bort for et års tid siden, og derfor har vi ikke følt, der var behov for særlige incitamenter i dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 103:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændring af tilskud for 1986 og 1987).

(Fremsat 4/12 85).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Henning Rasmussen (S):**

Folketinget havde, som man vil huske, en diskussion nogle dage før kommunevalget om, hvad der ville ske med de kommunale budgetter for 1986.

Jeg vil gerne bringe tre korte citater fra den debat. Hr. Ole Vig Jensen sagde:

»Det radikale venstre har ingen planer om, at der skal foretages indgreb i de kommunale budgetter for 1986.« (Folketingstidende 1985-86, sp. 1810 f.).

Det har man åbenbart nu, 18 dage efter kommunevalget.

Indenrigsministeren sagde:

»Den økonomiske planlægning i kommunerne har aldrig haft bedre vilkår end i dag.«

Den vittighed er nok den bedste, indenrigsministeren nogen sinde er kommet af med – ufrivilligt ganske vist. Men jeg er sikker på, at det vil knibe med smilene rundt omkring hos de netop valgte kommunalrådsmedlemmer, når deres første opgave efter indenrigsministerens opfordring bliver at skære ned i budgetterne inden den 1. april 1986, og når den næste opgave bliver at sende endnu 1 mia kr. til indenrigsministeren som straf, fordi de f.eks. laver de rensningsanlæg, de cykelstier og ældreboliger, som også regeringen gerne ser de laver, eller byg-

[Henning Rasmussen]

ger en sygehusafdeling om, så de kan operere de hofteledspatienter, som venter for længe på operation.

Det tredje citat er også fra indenrigsministerens tale ved den lejlighed. Hun sagde:

»Jeg synes ikke, det har nogen mening at tale om sanktioner for overtrædelse af henstillinger, som om kommunerne stod til straf, fordi de har overtrådt et eller andet påbud. Det er jo slet ikke det, sagen drejer sig om.«

Men det er altså det, sagen drejer sig om i dag, nu her efter kommunevalget. Hvis man ikke i kommunerne skærer i driftsbudgetterne, som indenrigsministeren vil have det, skal de betale en bøde alle sammen i 1987, også dem, der fuldt ud har fulgt indenrigsministerens krav. Det gælder f.eks. også den i forvejen hårdt ramte Københavns kommune, selv om den i forvejen er blevet tvunget til at skære 600 mill. kr. ned i faste priser på sit budget i 1986. En sådan fremgangsmåde er ikke bare urimelig og politisk uhæderlig, det er fuldstændig meningsløst at bære sig sådan ad.

Det meningsløse i straffeekspeditionen ligger også i, at det er indenrigsministeren, der kunstigt puster tallene for den kommunale aktivitet i 1986 op, så de ser større ud, end de i virkeligheden vil blive. Hvis ministeren alene sammenlignede budgettallene for 1984 med budgettallene for 1986 og ikke regnskabstallene for 1984 med budgettallene for 1986, og hvis ministeren regnede med en mere realistisk pris- og lønstigning fra 1985 til 1986 end de to pct., som hverken kommunerne eller i øvrigt økonomiministeren stoler på, er der i realiteten så at sige ingen stigning i vente i de kommunale driftsudgifter fra 1984 til 1986 målt i faste priser, og det gælder specielt, hvis man tager hensyn til, at den større og større andel af ældre i vores land presser udgifterne op både i kommuner og amtskommuner.

Men det mest meningsløse er alligevel den statsskat på kommunale investeringer i 1986, som indenrigsministeren har foreslået. Der er for stort pres på byggeriet, siger regeringen, derfor skal kommunerne tvinges til at skære ned på deres investeringer, og det gør vi så ved at lægge en skat på 10 pct. på det hele – også de investeringer, der for længst er sat i gang, og som ikke kan stoppes – og ekstra 10 pct. på de nye, der sættes i gang. Hvornår er i øvrigt HT-busser blevet et byggeri, der er

truet af overophedning? De skal jo også betale strafporto, bøde til staten for deres køb af busser.

Kommunerne kan jo bare holde igen med deres bygge- og anlægsvirksomhed, siger indenrigsministeren, så slipper de for at betale. Ja men ministeren fortæller jo selv, at det er usandt, at de bare kan skyde ud og skære ned. Ministeren regner jo selv med, at der kun kan skæres ca. 1 mia kr. i investeringerne i 1986, nemlig fra ca. 11 mia kr. til 10 mia kr., og derfor vil statsafgiften flytte 1 mia kr. fra kommunernes kasse til statens kasse. Ministeren er endda så sikker på det, at der er kommet et ændringsforslag til finanslovsforslaget på 1 mia kr. i indtægter fra den konto.

Jeg skal ikke sige noget om miljøinvesteringer – ikke mere end det, der i forvejen med rette er sagt om den sag – men jeg vil mene, der bestemt også er grund til at understrege, at regeringen overhovedet ikke behøver at kræve ekstra skat af kommunerne for at bremse byggeri og anlæg, hvis det er det, man vil. Et forslag om helt eller delvist stop for nye bygge- og anlægsgøveler er lige så effektivt, men det vil regeringen ikke af to grunde. Den ene grund er, at man så får snavs på fingrene, fordi man så får politisk medansvar for, hvad der sker, og den anden grund er, at man så ikke får den milliard kroner, som det hele drejer sig om.

Karen Højte Jensen (KF):

For at regeringen kan fastholde sin økonomiske målsætning, er det nødvendigt at justere den økonomiske politik. Enhver fornuftigt tænkende accepterer også, at kommunerne nødvendigvis må yde deres bidrag. Da kommunerne som bekendt administrerer to tredjedele af de offentlige budgetter, kan ingen realistisk mene – jo, måske hr. Henning Rasmussen, som vi netop hørte det – at kommunerne skal køre friløb, og at kommunernes økonomi kan udvikle sig helt uafhængigt af alt andet. Også kommunalpolitikere finder det helt nødvendigt, at der finder en koordinering sted.

I marts måned udsendte regeringen en henstilling til kommunerne om, at de i deres budgetlægning for 1986 under ét holdt uændret aktivitetsniveau i forhold til 1984, og at der under ét ikke ved likviditetsforbrug gennemførtes kommunale skattelettelser.

[Karen Højte Jensen]

For god ordens skyld skal det nævnes, at det den 10. september – altså kort før de kommunale budgetter var færdigbehandlet – blev indskærpet, at henstillingen blev fulgt. Af samme cirkulæreskrivelse fremgik det, at regeringen af hensyn til den samfundsøkonomiske balance ville fremsætte forslag om afbalancerende foranstaltninger, hvis ikke henstillingerne for den kommunale budgetlægning for 1986 blev fulgt.

For at undgå flaskehalsproblemer i bygge- og anlægssektoren blev det ligeledes henstillet, at man i kommunerne udviste den størst mulige tilbageholdenhed med igangsættelse af anlægsarbejder.

Nu viser de foreliggende budgetter for 1986 beklageligvis, at der i kommunerne er budgetteret med en aktivitet, der i betydelig grad overskrider henstillingen. En sådan udvikling vil være et alvorligt anslag imod regeringens målsætning om at løse de samfundsøkonomiske balanceproblemer.

Det er ikke min opfattelse, at det kommer overraskende for kommunerne, at der gribes ind for at standse udgiftsvæksten; i hvert fald må jeg gå ud fra, at de kommuner, der ikke har overholdt regeringens henstilling, har forventet indgreb, også i betragtning af, at det var det budskab, der udgik til kommunerne den 10. september. Tværtimod tror jeg, at mange er overraskede over, at det foreliggende forslag er så lempeligt, som tilfældet er. Mange havde vist ventet en voldsom reduktion af bloktilskuddene, og det er jo slet ikke tilfældet.

Kommuner, der har overskredet henstillingen, kan nu gå i gang med at nyvurdere 1986-budgettet og justere det, således at der ikke sker en aktivitetsudvidelse. Der bliver intet mellemværende i forhold til staten, hvis regnskaberne for 1986 er på 1984-niveau.

Jeg er sikker på, at det er det, kommunerne vil sigte efter. Skulle vi mod forventning konstatere en realvækst, vil staten reducere tilskuddene.

Som nævnt er også væksten i bygge- og anlægssektoren større, end det er ønskeligt, og på den baggrund er det realistisk, at kommunerne pålægges at indbetale en vis andel af deres anlægsudgifter.

Det er helt afgørende, at der gennem lovforslaget skabes sikkerhed for, at der sker en dæmpning af aktiviteterne.

Thor Pedersen (V):

Jeg skal på venstres vegne takke ministeren for fremsættelsen af dette lovforslag, men samtidig med takken skal jeg dog beklage, at det har vist sig nødvendigt med et indgreb mod en for stor forventet kommunal aktivitet. Der er tidligere fra regering og indenrigsminister henstillet til kommuner og amter om at holde uændret aktivitetsniveau og dermed også uændret skat for 1986. Denne henstilling er desværre ikke fulgt i de nu godkendte amts- og primærkommunale budgetter for 1986. Vi anser det derfor i venstre for et rigtigt forslag og et godt forslag, at der gives de nyvalgte amts- og byråd en frist til 1. april 1986 til en revurdering af de allerede godkendte budgetter. Det er jo de nyvalgte, der har det aktuelle ansvar.

Som det vil være bekendt, er der allerede en overophedning i bygge- og anlægssektoren, der medfører, dels at de enkelte udbydere får relativt dyre tilbud, dels at den offentlige sektor påfører det private erhvervsliv en konkurrence, således at nødvendige bygge- og anlægsopgaver i den private sektor bliver tilvarende relativt dyrere – alt sammen til skade for eksport, betalingsbalance, produktion og beskæftigelse, altså områder, der står venstres hjerte nær.

Vi finder således i venstre, at der er tungtvejende argumenter for at tilskynde amter og kommuner til at undgå enhver ikke absolut presserende anlægsopgave, og kan derfor tilslutte os forslaget om en nedsættelse af bloktilskuddene for regnskabsåret 1986 på 10 pct. for ingangværende anlægsarbejder og på 20 pct. for anlægsarbejder, der igangsættes efter 4. december 1985.

Vi håber i venstre, at driftsudgifterne vil blive reduceret under fornyede amts- og byrådsbehandlinger, således at henstillingen om uændret niveau også her bliver fulgt og der dermed overhovedet ikke er brug for indgreb på dette område, men skulle dette mod forventning ikke blive tilfældet, kan vi støtte forslaget om tilskuds-nedsættelse, dels specifikt med 50 pct., dels under ét med resten fordelt efter beskatningsgrundlag.

Vi vil i venstre arbejde positivt og lydligt i udvalget for forslagens gennemførelse.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

[Henning Rasmussen]

Jeg vil gerne spørge hr. Thor Pedersen, om han med det, han sagde her, mener, at det har noget som helst med retfærdighed at gøre at lade kommuner, der fuldstændig overholder henstillingen, betale, hvis andre kommuner ikke gør det; det ligger jo i ministerens forslag.

Jeg vil endvidere spørge både hr. Thor Pedersen og fru Karen Højte Jensen, om de er enige med mig i, at man, hvis formålet med indgrebene over for bygge- og anlægsvirksomheden er at få bremsset, kan gøre det ved et helt eller delvist bygge- og anlægsstop, og at man ikke af den grund behøver at kræve 1 mia kr. i kommunekasserne. Når der er tale om en milliard kroner, er det, fordi ministeren ved, at det ikke er muligt at reducere bygge- og anlægsaktiviteten med mere end 1 mia kr., nemlig fra 11 mia kr. til 10 mia kr.; det fremgår af forslaget. Derfor er forslaget et forslag, der går ud på at hente 1 mia kr. i kasserne og ikke noget som helst andet, men en nedsættelse af bygge- og anlægsaktiviteten kunne klares uden en krone i bøde til kommunerne, hvis det var det, man ønskede.

Jeg vil gerne spørge hr. Thor Pedersen, om han ikke er enig med mig i, at det var muligt, hvis regeringen ville.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg er enig med hr. Henning Rasmussen i, at de forslag, hr. Henning Rasmussen skitserer, var korrekte, hvis det alene drejede sig om at sikre statskassen yderligere 1 mia kr., men jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde i mit indlæg, nemlig at formålet er at sikre eksport, betalingsbalance, produktion og beskæftigelse, og det er noget ganske andet. Indgrebet over for kommunerne på driftssiden forventer jeg bliver aldeles unødvendigt. Jeg forventer, at kommuner og amter under ét vil sikre, at en revurdering af budgetterne ligger inden for uændret niveau for 1986, og at der derfor ikke bliver tale om noget indgreb.

Bygge- og anlægsstop ville jo medføre, at det i givet fald var ministeriet, der skulle skønne, om man overhovedet skulle give dispensationer eller det skulle være et generelt anlægsstop. Man har ikke i forslaget ønsket at give kompetencen til ministeriet eller regeringen, men siger, at kommunerne selv må

vurdere, hvilke opgaver der er så presserende, at man ønsker at løse dem, om end måske lidt dyrere end det, der oprindeligt blev forudsat ved budgetlægningen. Det er, hvad jeg vil kalde en medansvarsafgift over for det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne erindre om, at hr. Thor Pedersen for et øjeblik siden sagde, at han naturligtvis forventede, at andre kommuner holdt sig inden for henstillingen, og at det ville vise sig, når budgetterne var blevet til regnskaber. Hvorfor så alt det pjat med strafeforanstaltninger, der rammer skyldige og uskyldige? Hvorfor så ikke stole på kommunerne, hr. Thor Pedersen?

Men hvis det, det drejer sig om, er at forhindre, at der bliver sat nye aktiviteter i gang, og man vil have penge i kassen, så kunne man da nøjes med en skat på nye aktiviteter i stedet for at lægge 10 pct. på alt det, som hr. Thor Pedersen lige så godt som alle andre, der kender bare en lille smule til kommunerne, ved kommunerne ikke kan vride sig ud af, og som derfor giver hovedparten af den milliard kroner, indenrigsministeren regner med.

Der er jo ikke logik i forslaget, der er ikke logik i argumentationen. Det er kroner, det drejer sig om, og ikke det at bremse bygge- og anlægsaktiviteten.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg må sige til hr. Henning Rasmussen, at så må påstand stå mod påstand. Det er ikke et spørgsmål om at få kroner i kassen, det er et spørgsmål om at begrænse de samlede driftsaktiviteter og de samlede bygge- og anlægsaktiviteter.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt vi tror på kommunerne, mener jeg, at jeg klart sagde, at jeg tror, at revurderingen vil medføre, at vi vil opleve, at driftsbudgetterne holder sig på uændret niveau, og at der derfor ikke er brug for nogen form for indgreb over for hverken amter eller kommuner. Det er den tillid vi har, og den tror jeg vil vise sig at være begrundet. Jeg synes også, det er rimeligt, at man fortæller amter og kommuner,

[Thor Pedersen]

at regeringen agter at gribe ind, hvis vi ikke skulle få ret. Det må da være mere fair end at vente og se deres handlinger og efterfølgende komme og sige på ny: ja men vi er nødt til at gribe ind, fordi I ikke har fulgt henstillingen. Vi tror altså på amter og byråd, og vi tror også, det er unødvendigt at gribe ind vedrørende driftssiden.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg kan slet ikke forstå, at det kan siges, at det står på stand mod påstand i denne sag. Jeg stillede hr. Thor Pedersen det spørgsmål: hvis det, man vil, er at hindre, at der sættes nye aktiviteter i gang, kan man så ikke nøjes med at lægge afgift på nye aktiviteter? Hvorfor straffe de kommuner med en 10 pct.s afgift, som ikke er i stand til at komme ud af de projekter, der for længst er sat i gang, uden at det betyder alvorlige brud på kontrakter og giver dem ganske alvorlige problemer? Det er ikke en påstand, hr. Thor Pedersen, det er et spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Svaret til hr. Henning Rasmusen vil være, at der er jo en mulighed for at genforhandle kontrakter, og at der kan være en mulighed for at strække allerede igangsatte bygge- og anlægsopgaver. Det, man i og for sig indicerer også her over for amter og kommuner, er den alvor, hvormed regeringen ser på problemerne vedrørende bygge- og anlægsaktiviteterne.

Men jeg vil godt give det tilsagn til hr. Henning Rasmussen, at det er et af de områder, der kan diskuteres under udvalgsarbejdet med venstres synspunkter i baghovedet, om der er urimeligheder forbundet med allerede indgåede kontraktforhold.

Agerschou (SF):

Den 7. november 1985 behandlede folketinget en forespørgsel til indenrigsministeren med ordlyden:

»Agter regeringen at foretage indgreb over for de vedtagne budgetter i kommuner og amter for 1986?«

Som socialdemokratiet, der havde stillet forespørgslen, mente SF, at det ville være

mest reelt over for befolkningen, hvis regeringen før kommunevalget meddelte, om den ville foretage et økonomisk indgreb eller ej. Det lykkedes ikke at få et klart svar. Både indenrigsministeren og ordførerne for de borgerlige partier talte med vat i munden i bestræbelserne på at undgå at komme til at sige noget.

Men forslaget, der behandles i dag, viser, at vi havde ret, når vi dengang konkluderede, at indenrigsministeren stensikkert ville fortsætte med sin pisk over for kommunerne.

Vi havde også ret, når vi sagde, at en af de første opgaver, de nye kommunalbestyrelsesmedlemmer af indenrigsministeren ville blive tvunget til at gå i gang med, ville være at indskrænke de budgetter, de gamle kommunalbestyrelsesmedlemmer havde vedtaget. Regeringen ønskede ikke dengang at sige det klart. Man ville ikke give befolkningen et ærligt grundlag at vælge medlemmer til kommunalbestyrelser og amtsråd på.

Offensiven over for kommunerne består af flere dele: kommunerne skal betale en statsafgift på 10 pct. af de budgetterede bruttoanlægsudgifter i 1986. For de anlægsprojekter, hvortil der ikke ved lovforslagets fremsættelse forelå en anlægsbevilling, er statsafgiften dobbelt så høj.

De nyvalgte kommunalbestyrelsesmedlemmer får dog en chance for at vise, at de er artige og gør, hvad indenrigsministeren siger de skal. De vil nemlig få mulighed for inden 1. april 1986 at revidere anlægsbudgettet for selv samme år. I det omfang de nye kommunalbestyrelsesmedlemmer på den måde er duksedrenge og duksepiger og reducerer de budgetterede anlægsudgifter, begrænses statsafgiften tilsvarende. På den måde bliver de nye kommunalbestyrelsesmedlemmer allerede fra starten belært om, at de skal være statsmagtens lakajer, og at det er en fejl, hvis de har gjort sig illusioner om noget andet.

Hvilke områder det vil gå ud over, er regeringen bedøvende ligeglad med. F.eks. er der ingen tvivl om, at flere års hårdt arbejde med forbedringer af miljøet vil blive bremset, men det tages der ikke hensyn til.

Regeringen mener heller ikke, at kommunalbestyrelserne har opført sig pænt, da de i efteråret lagde driftsbudgetter for 1986. Der vil være en vækst i forhold til regnskabet for 1984, en efter vores opfattelse nødvendig vækst, hvis man overhovedet tror på, at kom-

[Agerschou]

municipalbestyrelser er ansvarlige. Det tror regeringen ikke på; derfor vil man foretage en nedsættelse af tilskuddene til kommunerne svarende til det beløb, hvormed nettodrifts-udgifterne på regnskabet for 1986 overskrider regnskabet for 1984.

Det er meningen, at halvdelen af beløbet skal inddrages efter den ordinære bloktilskudsnøgle. Her foreligger der det interessante problem, at regeringen og de radikale har en aftale om, at bloktilskuddene helt skal forsvinde pr. 1. januar 1987. Der er altså ikke noget at inddrage af. Det problem kommer man i bemærkningerne let om ved; der står bare, at vedtages en sådan lovgivning, vil regeringen søge hjemmel til at inddrage 1987-reguleringen på anden måde. Det er åbenbart et princip for indenrigsministeren, at kommunalbestyrelsesmedlemmer længst muligt skal svæve i uvished om, hvordan tingene skal ske.

En vedtagelse af forslaget vil øge skellet mellem rige og fattige kommuner. Det vil endegyldigt ødelægge enhver idé om kommunal selvforvaltning. De enkelte kommunalbestyrelser vil blive reduceret til administrationer for statsmagten og ikke andet. Beslutninger i de nye kommunalbestyrelser skal for fremtiden tages med indenrigsministerens pistol i ryggen.

SF vil bekæmpe dette lovforslag med alle til rådighed stående midler både her i folketinget og i amter og kommuner. Vi vil bestrebe os på at få et grundigt og meget langvarigt udvalgsarbejde, så alle mulige konsekvenser af forslagets eventuelle gennemførelse kan komme for dagens lys.

Ole Vig Jensen (RV):

Det er fremgået af den debat, der er gået forud i forbindelse med behandlingen af de andre af indgrebsforslag, at regeringen og det radikale venstre er enige om den overordnede målsætning for den økonomiske politik. Vi har nu tilrettelagt en politik, som gennem 2-3 år har givet i virkeligheden ganske bemærkelsesværdigt positive resultater på områder, som er væsentlige for udviklingen i den samlede økonomi.

Ikke alle resultater er lige tilfredsstillende, og i dag har vi særlig opmærksomheden henvendt på ubalancen i vores forhold over for udlandet, når det gælder betalingsforpligtel-

serne. Regeringen har på denne baggrund fundet det nødvendigt at foreslå de indgreb, som der er fremsat forslag om her i dag.

Hr. Henning Rasmussen benyttede lejligheden til at citere mig fra en debat for en måneds tid siden, hvor jeg havde sagt, at det radikale venstre ingen planer havde om at foretage indgreb i de kommunale budgetter. Det havde det radikale venstre ikke, og det har vi heller ikke nu, men regeringen har fremsat forslag, som vi nu skal tage stilling til, og som på nogle områder er velbegrundede set i forhold til den økonomiske udvikling.

Det kunne måske være rigtigt at minde de socialdemokrater, der ikke kan huske det, om, at de, der evindeligt har talt om indgreb i den økonomiske politik, har været socialdemokratiet med dets politiske ordfører, hr. Svend Auken, i spidsen. Jeg skal gerne gentage, hvad jeg har sagt tidligere, at hr. Svend Auken den 13. september i år i Aktuelt sagde følgende:

»Regeringen vil i 1986 blive tvunget til økonomiske indgreb af et hidtil uset omfang, hvis ikke den omgående vil gøre noget for at forbedre udviklingen i betalingsbalanceunderskuddet.«

Og hr. Svend Auken fortsatte:

»Med den nuværende katastrofale udvikling i underskuddet over for udlandet er det meget drastiske indgreb, der skal til.«

Det er socialdemokratiet, der mere end nogen andre har gjort sig til talsmand for, at der skulle foretages indgreb, og nu foreligger der så forslag til justering af den økonomiske politik.

Fra radikal side mener vi, det er rigtigt at forsøge at dæmpe anlægs- og investeringsaktiviteterne i den offentlige sektor, herunder i kommunerne. Vi mener også, det er rigtigt at sikre, at det offentlige forbrug i den kommunale sektor ikke udvides. Risikoen er til stede, og det vil være til skade for både løn- og prisstabiliteten i vores samfund.

Det er kendt, at der i den kommunale budgetlægning for 1986 i forhold til den henstilling, regeringen har givet, og som de kommunale organisationer har erklæret sig enige i, er tale om en overskridelse på et sted mellem 3 og 4 mia kr. Hvis en sådan udpumpning fandt sted, ville det være en trussel mod den økonomiske politik, som det radikale venstre ville finde overordentlig betænkelig.

[Ole Vig Jensen]

Vi kan derfor som helhed støtte regeringens forslag, men vi har, når det gælder det kommunale område, nogle indvendinger imod det foreliggende lovforslag.

Vi har allerede meddelt, at vi finder det forkert, at miljøinvesteringer ikke er undtaget fra den investeringsafgift, som her er foreslået. Vi har alle prioriteret miljøinvesteringerne højt gennem de seneste år, og vi ved, at det offentlige, staten og amtskommunerne, kan pålægge kommunerne at gennemføre disse investeringer. Derfor finder vi det rigtigt at fritage miljøinvesteringerne.

Vi finder det heller ikke særlig velmotiveret at lægge en investeringsafgift på igangværende kommunal anlægsvirksomhed. Det ville kunne give uheldige følger. Derimod mener vi, at en afgift på nye kommunale anlægsaktiviteter vil have den betydning, den skal have, nemlig at bremse op for aktiviteten, og det vil ikke forvride den enkelte kommunalbestyrelses mulighed for selvstændigt at prioritere de kommunale opgaver.

Når det gælder om at sikre, at kommunerne budgetmæssigt holder sig inden for de henstillinger, der er givet, finder vi det i den sammenhæng ikke, hvis det bliver nødvendigt at foretage sanktioner, en god vej at gå at foretage en kollektiv beskæring af bloktilskuddene. Vi tror, kommunerne forstår signalet, og at de som hidtil er i stand til at indrette deres virksomhed, så den i økonomisk sammenhæng passer til den overordnede økonomiske politik, men hvis det bliver nødvendigt med sanktioner, vil vi foretrække, at der bliver tale om individuelle sanktioner over for de kommuner, som faktisk ikke overholder henstillingen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Ole Vig Jensen, om ikke det efter hans opfattelse er sådan, at når man tror, kommunerne forstår, at de skal lade være med at lade deres driftsudgifter stige, og derfor vil lade være med det, er det rigtigst at vise kommuners og amtskommuners folkevalgte så megen tillid, at man lader være med at svinge piskan. Det var det ene.

Dernæst: nu taler hr. Ole Vig Jensen for individuelle foranstaltninger. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at få at vide, hvordan man overhovedet på nogen måde skulle

kunne regne retfærdige individuelle foranstaltninger ud. Hvordan vil man skelne imellem, om en udvidelse skyldes, at en kommune er i vækst, at den har en særlig kraftig ændring i befolkningssammensætningen eller andre specielle ting, eller der er tale om »ødselhed«. Hvordan kan det lade sig gøre?

Jeg synes, det rigtigste, hr. Ole Vig Jensen, ville være, om det radikale venstre sagde: vi stoler på kommunerne, det har vi altid gjort, og så lader vi være med at svinge piskan over dem.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg forstod på den radikale ordfører, at de radikale mener, at miljøinvesteringer skal undtages fra de pågældende begrænsninger.

Jeg vil gerne spørge de radikale, om man vil gå ind i arbejdet på at undtage andre områder, og når jeg spørger om det, hænger det sammen med, at jeg står med en liste her over anlægs- og byggeprojekter i forskellige kommuner, der drejer sig om boliger, værksteder m.v. beregnede for mennesker med vidtgående fysiske eller psykiske handicap. Vi kan allerede nu se, at en række af disse projekter vil blive ramt af de begrænsninger, lovforslaget indeholder.

Vil det radikale venstre under udvalgsarbejdet være med til at forsøge at undgå, at den form for projekter bliver ramt?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg synes, det er et lyspunkt, et enkelt lyspunkt, i det radikale venstres holdning til indgrebet, at man vil arbejde for at få fritaget miljøinvesteringerne. Men der er jo ikke meget sjov ved at have et rensningsanlæg stående, hvis det ikke sættes i drift, og derfor vil jeg godt spørge, om det radikale venstre ikke mener, at man også burde friholde driftsudgifterne til miljøforanstaltninger, når man skal beregne den del af indgrebet, der vedrører en eventuel realvækst i driftsudgifterne generelt.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Vi har, vil jeg sige til hr. Henning Rasmussen, stor tillid til kommunernes ansvarlighed,

[Ole Vig Jensen]

og det er der stort set også god grund til. Jeg skal ikke hænge mig i enkelte eksempler, selv om jeg kunne være fristet til at nævne eksemplet fra Ballerup. Det var ikke just udtryk for solidaritet og stor ansvarlighed, at de ville handle forud for kommunalvalget. Men lad det nu være!

Det er ikke uden problemer overhovedet at foretage indgreb, heller ikke at iværksætte en individuel sanktion i form af en individuel beskæring, men jeg forstod på hr. Henning Rasmussen, at han også var modstander af en kollektiv beskæring, sådan som forslaget for en dels vedkommende lægger op til.

Må jeg sige til hr. Agerschou, at der er andre områder, som man med rimelighed kan drøfte, og som vi gerne vil være med til at drøfte i udvalget. Det går jo i gang inden så længe.

Men man skal huske, at med den udformning, vi tror forslaget vil få, kan den enkelte kommune stadig væk i betydelig grad prioritere sine opgaver inden for de muligheder, som er givet i overensstemmelse med den henstilling, som jeg stadig væk erindrer om at de kommunale organisationer også har fundet det rigtigt at tage med.

Så må jeg sige til hr. Lenger – og det er en forlængelse af svaret til hr. Agerschou – at det er klart, at der ikke er meget fornøjelse ved at sætte et anlægsprojekt i gang, hvis man ikke også kan drive det, men jeg har da tillid til, at det nok skal lykkes den enkelte kommune at finde en løsning på et så enkelt problem. Nu skal projektet jo bygges, før det kan drives. Jeg tror ikke, det er noget problem for 1986.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Hr. Henning Rasmussen fandt det urimeligt, at reguleringen skulle ske individuelt. Jeg forstod på hr. Henning Rasmussen, at han i sit første indlæg anfægtede, at kommunerne alle sammen skulle betale en bøde i 1987.

Jeg vil gerne spørge: hvad mener hr. Henning Rasmussen i virkeligheden?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det har jeg vistnok sagt. Jeg mener, det er hamrende uretfærdigt at lave en generel afgift, sådan at man, uanset om man har rettet sig efter en henstilling eller man ikke har, skal af med penge.

Jeg mener, det er umuligt at være retfærdig, hvis man individualiserer en afgift, og så mener jeg i øvrigt, at det er komplet overflødigt at lave straffeforanstaltninger over for kommunerne.

Lenger (VS):

Jeg vil starte med at sige til hr. Ole Vig Jensen, at der findes jo rensningsanlæg, som bliver færdige i løbet af 1986, og som derfor kommer ind med både en resterende anlægsudgift og en driftsudgift i løbet af året; derfor vil det selvfølgelig være et problem allerede i 1986.

Ellers vil jeg sige, at der er én ting, kommunerne kan lære af lovforslaget, og det er, at der ikke er nogen som helst grund til at rette sig efter henstillinger fra regeringen; der kommer nemlig et regeringsindgreb alligevel. Hvis kommunerne ikke har rettet sig efter henstillingerne, bliver det brugt som et argument for indgrebet, og hvis de har rettet sig efter henstillingerne, kommer indgrebet såmænd alligevel, bare uden argumenter.

Lovforslaget er jo udformet på den måde, at der gribes ind både over for kommuner, som har fulgt regeringens henstillinger, og over for kommuner, som ikke har – og for den sags skyld også, selv om de inden 1. april måtte rette deres budgetter til, så de følger de oprindelige henstillinger fra regeringen.

Det, der sker, er, at regeringen i virkeligheden skaffer sig et nyt skatteobjekt ved at lægge skat på anlægsarbejder. Begrundelsen er en overophedet byggesektor, selv om kommunale anlægskonti omfatter meget andet end byggearbejder. Men andet end statsskat opkrævet via den proportionale, kommunale skatteskala er der sådan set ikke tale om – med de fordelingsmæssige konsekvenser, som det nu har. På den måde fortsætter regeringen de seneste 10–15 års udvikling. Stadig flere offentlige indtægter er taget hjem over proportionale skatteskalaer, og stadig færre, relativt set, er taget hjem over progressive statsskatteskalaer.

[Lønger]

Samtidig er det et skatteforslag med en hel række uacceptable konsekvenser.

For det første er det vilkårligt, om et anlægsarbejde bliver beskattet med 10 eller 20 pct. Der er i den forbindelse grund til at ønske Ballerup kommune til lykke med kommunalbestyrelsens handlekraft, som nu sparer skatteborgerne for 10 pct. af anlægsudgifterne, selv om de borgerlige kaldte denne handlekraft for valgfåsk. Men Ballerup kommune kunne se, hvad også en del af folketinget kunne se, og hvad også TV-Avisen kunne se, at der var et indgreb på vej. Det ville være meget passende at kalde dette indgreb, som nu er foreslået af regeringen, for Karen Jespersen-indgrebet. Oven i købet er det sådan, at de 20 pct., som rammer en del af anlægsudgifterne, sagtens kan blive betydelig mere end 20 pct., hvis kommunen samtidig har en realvækst.

For det andet indebærer lovforslaget et indgreb imod en række anlægsarbejder, som staten direkte har pålagt kommunerne, f.eks. inden for miljøområdet, men også anlægsudgifter på de konti, som f.eks. hedder »lovpåtlige foranstaltninger efter kloakbekendtgørelsen« - »lovpåtlige foranstaltninger« - beskattes med enten 10 eller 20 pct.

For det tredje er der så det helt essentielle i forslaget: kommunerne kan vælge mellem at fastholde den planlagte aktivitet til forhøjede priser eller at skære ned - med den højst tænkelige konsekvens, at det vil gå ud over institutioner for ældre og anlægsudgifter til fordel for børn og unge, udgifter, som i øvrigt er blevet udskudt år efter år på grund af de øvrige indgreb, som vi har oplevet fra regeringens side. Det vil også gå ud over vedligeholdelse, som er udskudt i årevis, f.eks. vedligeholdelse af hospitaler, skoler og plejehjem, ligesom der vil være andre sandsynlige konsekvenser som f.eks., at ældre må blive liggende på hospitaler, selv om de ikke hører til dér. Hvad har disse mennesker egentlig gjort, siden de er udset til i særlig grad at besidde evnen til at løse landets økonomiske problemer?

De handicappede er en tredje gruppe, som vil blive ramt af indgrebet, og det på trods af, at socialministeren så sent som i tirsdags eller måske endda i onsdags gav folketinget en redegørelse, hvori hun klart fastslår som en menneskeret, at handicappede får mulighed for at leve et helt liv med privatliv og

egen bolig som noget helt naturligt. Og hvad gør regeringen så? Den lægger en afgift på de udgifter, som kommunerne og amtskommunerne helt naturligt må afholde for at leve op til den selv samme regerings hensigtserklæringer. Det kan man da vist kalde at tage sig selv alvorligt!

Men der er jo også tale om udgifter, som kommunerne kan, ja endda skal, vælte over på borgerne, og som de ikke engang kan spare sig fra, som regeringen ellers lægger op til. Det gælder f.eks. udgifter til hvile-i-sig-selv-virksomheder og investeringer i varmforsyningen eller kloakforsyningen. Dér vil afgiften i sidste ende blive lagt på varmeprisen eller på vandafledningsafgiften.

Der er således ikke blot tale om et indgreb over for kommunerne, men med kommunen som mellemmand også over for kommunens borgere. Oven i købet er der tale om en udgift, som kommunerne ikke kan unddrage sig, for selv om den enkelte kommune eller endog kommunerne under ét vælger inden 1. april at holde sig inden for regeringens henstillinger, vil disse udgifter blive pålagt dem, dels på grund af afgiften på anlægsarbejder, dels på grund af fiksfakserierne ved beregningen af de forventede lønstigninger.

Derfor - det er måske overflødigt at sige det - skal jeg meddele, at VS ikke kan anbefale forslaget.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Må jeg sige til hr. Lønger, at den kommune, som har et anlægsprojekt i gang, som den forventer færdigt i 1986 og dermed får driftsudgifter til, formentlig har disponeret fornuftigt i sit budget for det. Den kan naturligvis komme i vanskeligheder, hvis den ikke har levet op til de henstillinger, som er kommet fra mange sider, men det er en anden sag.

Og må jeg så sige til hr. Henning Rasmussen, at det kan ikke afvises - det tror jeg jeg selv har sagt her ved flere lejligheder - at det er umuligt at være fuldstændig retfærdig, ikke mindst hvis man laver generelle beskæringer, generelle ordninger. Det har vi ikke lagt op til at gøre her, men det kan jo ikke hjælpe noget, hvis man ikke vil være med til noget som helst, og for historiens skyld skal jeg erindre om, at det heller ikke har været fremmed for socialdemokratiske regeringer at

[Ole Vig Jensen]

foretage indgreb. Socialdemokratiske regeringer har lavet byggestop, totale byggestop, som bestemt aldrig har ramt retfærdigt. Socialdemokratiet har lavet individuelle investeringsrammer, særlige lånerammer, og henstillinger om realvækst med trusler om sanktioner og indgreb. Det er ikke noget, der er fremmed for nogen regering, der må tage ansvaret på sig, heller ikke en socialdemokratisk, og i den forstand er det blot at fortsætte en hidtidig linje, når det er nødvendigt at foretage de pågældende indgreb.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Det er vel ikke for at tage stilling til, om de enkelte kommuner har disponeret fornuftigt eller ej, at det radikale venstre ønsker i denne forbindelse i særlig grad at tage hensyn til miljøinvesteringer. Det er vel – sådan har jeg forstået det – et udtryk for, at det radikale venstre mener, at det er politisk så relevante investeringer, at de i særlig grad bør støttes og opmuntres og derfor holdes uden for dette indgreb.

Derfor synes jeg ikke, man bare kan afvise indvendingen vedrørende driftsudgifterne med, at det, det drejer sig om, er, om kommunerne har disponeret fornuftigt eller ej. Det er vel et spørgsmål om, hvorvidt det radikale venstre vil sige, at det politisk er lige så vigtigt, at kommunerne får mulighed for at drive et rensningsanlæg, som at de får lov til at bygge det, og det synes jeg ikke at det radikale venstre gør, hvis man på forhånd vil sige, at driftsudgifterne til rensnings- og miljøforanstaltninger skal medregnes, når man foretager opgørelsen. Det må vel være sådan, at hvis man synes, det er relevant at lægge vægt på miljøforanstaltninger, gælder det både det, at man bygger, og det, at man sætter tingene i drift.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne erindre om i anledning af det, hr. Ole Vig Jensen sagde til mig for et øjeblik siden, at jeg sagde i mit indlæg, at hvis regeringen mener, det er nødvendigt at foretage en opbremsning i den kommunale bygge- og anlægsaktivitet, kan man gøre det på alle mulige andre måder, og jeg vedstår

gerne de fremgangsmåder, som jeg selv har været med til at anbefale i sin tid som formand for en af de kommunale organisationer. Og da tog regeringen rent faktisk medansvar for det, der skete.

Så vil jeg gerne sige en ting mere. Hvis man vil lave en eller anden form for bygge- og anlægsstop, er der da mulighed for individuel behandling, sådan at forstå, at man kan give dispensation dér, hvor der ikke er det pres på byggeriet, som der måske er i andre dele af landet. Den situation er en helt anden, end når man siger: det er 20 pct., venner, hvis I sætter det dér i gang, uanset om I bor i et område med et vist pres på byggeriet eller i et område, hvor der er et meget beskedent pres på byggeriet. Det kan være hensigtsmæssigt, hvis man mener, der er grund til at gribe ind.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Det skal være den sidste, hr. formand.

Først til hr. Lenger. Når vi klart har meldt en undtagelse, når det gælder miljøinvesteringer, er der to klare grunde til det. For det første, at vi – i øvrigt sammen med mange andre – prioriterer denne opgave meget højt. For det andet, at en række miljøinvesteringer er pålagt kommunerne af andre offentlige myndigheder. Der er altså ikke tale om, at kommunerne her kan foretage et frit valg; det kan de derimod på de andre områder.

Om må jeg så sige til hr. Henning Rasmussen, at jeg er tilfreds med, at han erkender, at man har benyttet sådanne fremgangsmåder ved andre lejligheder, og at han vedkender sig dem. Det har jeg nemlig gjort tidligere, for vi har jo støttet socialdemokratiske regeringer ved forskellige lejligheder. Nu har vi altså en ny model, som jeg mener i den udformning, den kan få, er den mest retfærdige, vi kan opnå i situationen.

Formanden:

Jeg får stillet en lang række spørgsmål i øjeblikket om, hvornår der bliver middagspause, og jeg kan sige, at det formentlig – jeg har ikke truffet endelig beslutning endnu – bliver mellem kl. 18 og kl. 19.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Blot den bemærkning, at når andre myndigheder har pålagt kommunerne at foretage miljøinvesteringer, så har disse andre myndigheder vel også pålagt kommunerne at sætte foranstaltningerne i drift.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg kunne forstå på hr. Ole Vig Jensen, at en af grundene til, at man gerne fra det radikale venstres side vil undtage miljøinvesteringer, er, at der i høj grad er tale om noget, der ikke er et frit valg for kommunerne.

Så vil jeg gerne spørge det radikale venstre, om man i det parti vil være med til at gennemgå de forskellige områder under arbejdet i kommunaludvalget og undtage alle de øvrige områder, hvor man heller ikke kan sige at kommunerne har et frit valg.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti vedkender sig det nødvendige i at få justeret den økonomiske udvikling, sådan som vi er vidne til det nu, og vi vedkender os de elementer, som regeringen fremlægger for at få disse justeringer tilvejebragt.

Samtidig vil jeg gerne sige, at når vi har de enkelte lovforslag fremme, er det jo netop for, at vi her i fællesskab skal finde ud af, hvordan vi skal gøre det i de enkelte tilfælde.

Det lovforslag, vi her har fra indenrigsministeren, har i princippet to hovedelementer.

Det første er, at de generelle tilskud ned sættes i 1987, hvis der har været en realvækst i nettoudgifterne i perioden fra 1984 til 1986, som gør det nødvendigt. Vi er enige i, at det er nødvendigt at følge dette op. Det er jo også en følge af regeringens henstillinger til kommuner og amtskommuner.

Det andet element er, at man i 1986 vil begrænse anlægsvirksomheden i amter og kommuner, og det finder vi også er nødvendigt. Der er foreslået 10 pct. af anlægsudgifterne til de projekter, som man er i gang med, og 20 pct. af de anlægsbevillinger, der ikke allerede er vedtaget.

Når vi har sagt, at vi synes, det er nødvendigt at få begrænset anlægsvirksomheden for ikke at få sektoren overophedet, vil jeg gerne tilføje, at vi nok synes, at der her er et område, som vi må se lidt nærmere på. Jeg tænker

på, at der er noget forkert i, at de byggerier, som er i gang, og som måske står halvt færdige, nu pludselig skal belægges med en 10 pct.s afgift. Vi vil håbe, at vi under udvalgsarbejdet kan komme frem til en fornuftig løsning, sådan at de projekter, som er i gang, ikke får en ekstra beskatning på en måde, som må føles urimelig af alle.

Vi er enige i, at den økonomiske ramme, som er lagt, må vi holde, og vi tror også, den kan holdes. Vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet for at finde muligheder for, at rammen holdes, den ramme, som ministeren har lagt ved lovforslaget, og vi tror, det kan gøres på en mere retfærdig måde end ved den foreslåede beskatning af byggerier, som allerede er i gang.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg kan forstå, at kristeligt folkeparti er enige i, at anlægsvirksomheden i amter og kommuner skal begrænses, at det er nødvendigt, som ordføreren sagde. Jeg vil gerne spørge, om kristeligt folkeparti er ligeglad med, hvilke projekter det i givet fald kommer til at gå ud over.

I et tidligere indlæg sagde jeg, at jeg havde en liste over anlægs- og byggeprojekter i forskellige amtskommuner og kommuner, der drejede sig om boliger, værksteder m.v. beregnede for mennesker med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, og at der er nogle af disse projekter, der klart vil blive ramt. Mener kristeligt folkeparti, at mennesker på de områder skal rammes af det lovforslag, vi behandler i dag?

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Jeg vil sige til hr. Agerschou, at vi bestemt ikke er ligeglade med, at projekter, som er nødvendige, og som er prioriteret højt af kommunerne, på en eller anden måde bliver bremsede. Derfor vil vi gerne i udvalget finde frem til, hvad der er den bedste mulighed, men vi erkender, at der er en økonomisk nødvendighed, som vi må overholde, for at vi overhovedet fortsat kan opretholde vort velfærdssystem.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Må jeg forstå kristeligt folkeparti på den måde, at det, kristeligt folkeparti kalder den økonomiske nødvendighed, ikke behøver at gå ud over personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap, som i forvejen ikke har haft det for godt og i disse år får mulighed f.eks. for at flytte fra store centralinstitutioner over i små boenheder? Er kristeligt folkeparti enig med SF i, at den form for projekter skal man undgå bliver ramt af det lovforslag, vi behandler i dag?

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Ja til hr. Agerschous spørgsmål, og så vil vi sige, at vi tror ikke, der er nogen, der er bedre til at vurdere dette end kommunerne selv.

Dohrmann (FP):

Når man har set, hvorledes kommuner og amter på trods af beskæringer af bloktilskudene, henstillinger m.v. har fortsat med at bruge løs af pengene, som om vi stadig væk befandt os i slutningen af 1960'erne, må det indrømmes, at der i allerhøjeste grad er behov for et indgreb. Det, der selvfølgelig skal kritiseres, er, at lovforslaget først fremsættes på nuværende tidspunkt. Jeg synes godt, man kunne have vist kommunerne det hensyn at have fremsat det noget før, men der er nok ingen tvivl om, at når det først dukker op nu, er det også på grund af, at kommunalvalget lige skulle overstås først.

Det, der har manglet i den eksisterende lovgivning indtil nu, har så absolut været nogle sanktionsmuligheder over for de kommuner, som ikke overholdt de forskellige henstillinger. Det har regeringen ikke rigtig turdet.

Det foreliggende lovforslag finder jeg ikke særlig godt. Det ville, som det blev sagt for et øjeblik siden, have været langt mere effektivt, hvis regeringen var kommet med et generelt byggestop, i hvert tilfælde for administrative, offentlige bygninger, men i mangel af bedre vil vi støtte dette forslag, selv om vi gør det uden begejstring. Og så synes jeg, man fra forslagsstillernes side skal indrømme helt ærligt, at formålet med dette selvfølgelig også er at få nogle flere penge i statskassen. Hvis formålet ikke havde været at få flere

penge kradset ind til statskassen, kunne man lige så godt have skrevet, at hvis man påbegyndte byggeri af denne karakter, skulle der gives nogle skattelettelser i stedet for. Effektiviteten ville have været den samme, men det ville have givet skatteyderne penge. Der er ingen rimelighed i, at kommunerne ligger og vælter sig i penge, som de gør for øjeblikket. De aner jo ikke, hvad de skal bruge dem til.

Maisted (FD):

Ved det afholdte kommunalvalg blev juleaften rykket frem til den 19. november; det kostede de offentlige kasser 3 mia kr., og det er selvfølgelig rimeligt, at staten siger, at dem må vi have inddraget. Af Statistiske Efterretninger fra den 3. december fremgår det, at amtskommunerne i likvide midler har 4.670 mill. kr. og primærkommunerne 12.579 mill. kr. Af disse likvide midler udgør for amtskommunernes vedkommende statsobligationer og statsgældsbeviser, kommunekreditforeningsobligationer og realkreditobligationer 2.188 mill. kr. For primærkommunernes vedkommende er der i de samme værdipapirer tale om 4.223 mill. kr. Der er altså overhovedet ikke noget at skændes om. Staten burde selvfølgelig inddrage disse værdipapirer, der ligger lige så godt i statskassen, som de ligger hos amtskommunerne og primærkommunerne. Det ville ingen forskel gøre, og så havde man jo løst problemet, så man ikke risikerer, at amtskommuner og primærkommuner går på markedet og omsætter statspapirer til forbrug.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg vil gerne takke ordførerne for deres indlæg, og det vil sikkert ikke undre nogen, at jeg særlig vil takke de ordførere, som gav udtryk for, at de forstod nødvendigheden af at fastholde den økonomiske politik, for også dette forslag er et led i justeringen af den økonomiske politik ved færdiggørelsen af finanslovsforslaget for 1986.

Det forslag, vi har til behandling, har to formål. Det ene er at dæmpe den overophedning, der i den sidste tid har vist sig i bygge- og anlægssektoren. Det er jo sådan, at allerede den 10. september i år udsendte regeringen et cirkulære, hvori den bad kommunerne om at begrænse deres bygge- og anlægsaktiviteter, men alligevel er det sådan, at de

[Indenrigsministeren]

amtskommunale anlægsbudgetter ligger godt 2 pct. over 1984-regnskaberne og de primærkommunale næsten 6 pct. over. Derfor har regeringen fundet et særligt behov for at tage skridt til at dæmpe anlægsaktiviteten i kommunerne.

Det andet formål med lovforslaget er, at vi meget gerne vil have henstillingerne fra marts i år om at holde uændret aktivitetsniveau i forhold til regnskaberne for 1984 overholdt. De kommunale organisationer har ved flere møder givet tilsagn om at ville medvirke til at holde henstillingerne for 1986, også ved møder her i de sidste dage, og det har jeg været meget glad for.

De forslag, der foreligger nu, har vi lagt meget vægt på at give en form, der giver den enkelte kommune størst mulig frihed, men samtidig er det i den nuværende økonomiske situation nødvendigt at tilskynde den enkelte kommune til at undgå vækst i driftsudgifterne og begrænse anlægsudgifterne.

Jeg skal her sige, at der ud over jordforsyning er budgetteret med anlæg i kommunerne i 1986 til i alt 9 mia kr., altså ganske mange penge. Vi har overvejet, om vi, ligesom for statens vedkommende burde gennemføre et egentligt anlægsstop i kommunerne. Det har vi imidlertid ment ville lægge for stærke bånd på kommunerne. Den kommune, der virkelig skal have bygget et sygehus eller et plejehjem, kan gøre det med den metode, vi her har valgt. Det koster lidt mere, men det kan lade sig gøre.

Regeringen synes, det er fleksibelt og et liberalt alternativ til et anlægsstop, regeringen hermed fremsætter. Det er også det administrative enkleste og det mest rimelige. Nogle har på forskellig måde, også i de sidste dage, kritiseret denne sondering, og vi er meget parat til at høre, om det kan gøres på en bedre måde, men jeg vil gøre opmærksom på, at det skal være noget, der kan administreres. Vi kan f.eks. ikke fra indenrigsministeriet rejse rundt og kontrollere, hvilke arbejder der er sat i gang og hvilke ikke, og vi kan heller ikke bede de kommunale bygningsmyndigheder om at kontrollere det for os. I øvrigt kan jo selv arbejder, der er sat i gang, strækkes, sådan som det også har været sagt her i dag, eller i senere faser udsættes. Vi må altså også undersøge, om alle muligheder for udsættelse har været forsøgt.

Regeringen har også overvejet, om grænsen skulle gå – sådan som det var tilfældet ved anlægsstoppet i 1973 – ved, om der er indgået en bindende kontrakt; det er også noget af det, der er indgået i debatten i de sidste dage. Men erfaringerne fra 1973 viser, at en sådan ordning fører til mange ansøgninger og mange dispensationsdiskussioner med kommunerne. Også her gælder, at det ikke kan udelukkes, at en kontrakt kan opsiges eller, som det har været sagt her i dag, omforhandles, hvis kommunen ønsker det. Det vil være umuligt at afgøre, om det har været muligt.

Endelig kunne det tænkes, at nogle, om jeg så må sige, havde skyndt sig at indgå en bindende kontrakt i forventning om, at der ville komme et indgreb. Dem bør vi vel ikke belønne. Så meget om anlæggene.

Med hensyn til driftsudgifterne vil jeg sige, at en væsentlig forudsætning for, at regeringens økonomisk-politiske mål kan nås, er, at de kommunale udgifter holdes i ro. Regeringen sagde i foråret i sin henstilling til kommunerne følgende:

»Regeringen tillægger det afgørende vægt, at henstillingerne for den kommunale budgetlægning for 1986 følges. Af hensyn til den samfundsøkonomiske balance vil det i modsat fald være nødvendigt for regeringen at fremsætte forslag om afbalancerende foranstaltninger.«

Da vi fik tallene ind for 1986-budgetterne, viste det sig, at amtskommunernes reale udgifter i 1986 ligger ca. 1 mia kr. over regnskabet for 1984, og at kommunernes reale udgifter ligger ca. 3,1 mia kr. over 1984-regnskabet. Sammenlagt vil de kommunale udgifter, hvis disse budgetter realiseres, vokse med 3,5 mia kr. eller 3,3 pct. Regner vi med statens lavere pris- og lønforudsætninger, er væksten større, nemlig 4,5 mia kr. eller 4,3 pct. Det samlede likviditetsforbrug inklusive frigivelsen af amtskommunernes bundne opsparing og likviditetsbindingen for primærkommunerne er knap 4,3 mia kr., og hertil kommer, at de foreløbige oplysninger om kommunernes udgifter i 1985 viser, at udgifterne på ny er i vækst.

Også personaletallet er i vækst. De seneste tal for tredje kvartal i år tyder på en vækst i 1985 på over 7.000 personer eller 1,5 pct. Dette er som sagt ikke i overensstemmelse med regeringens overordnede økonomiske

[Indenrigsministeren]

mål. Derfor påpeger vi gennem dette lovfor-
slag nødvendigheden af, at regeringens hen-
stilling om uændret aktivitetsniveau overhol-
des, og vi vil med forslaget give de nye kom-
munalbestyrelser lejlighed til at vurdere de
lagte budgetter, sådan at 1986-regnskabet kan
komme bedre i overensstemmelse med de
snævre samfundsmæssige rammer. Derfor
foreslår regeringen, at de generelle tilskud
nedsættes i 1987, men jeg understreger: vel at
mærke kun, hvis henstillingerne til kommun-
er eller amtskommuner under ét ikke over-
holdes.

Formålet er ikke at skaffe penge til staten.
Jeg kan sige, at det er mit og regeringens in-
derligste ønske, at der slet ikke bliver nogen
tilskudsreduktion. Når det overhovedet har
været nødvendigt alligevel med en sådan be-
stemmelse, er det, fordi de kommunale orga-
nisationer, også ved samtaler her i de sidste
dage, trods deres velvilje ikke har kunnet
garantere, at henstillingerne bliver fulgt. Der-
for har regeringen af hensyn til den økono-
miske politik måttet lave denne bestemmelse,
men vi håber som sagt, at indgreb bliver
unødvendige. Hvis de imidlertid skulle kom-
me, har vi også ment, det vil være rigtigt at
fortælle, hvordan vi i givet fald har tænkt os
at gribe ind.

På den ene side mener vi, det er vigtigt at
tilskynde den enkelte kommune til at und-
gå vækst og derfor foreslås en del af en
eventuel nedsættelse fordelt efter væksten i
driftsudgifterne.

På den anden side må vi fastholde, at hen-
stillingen principielt vedrører alle kommuner
under ét, og at enkeltkommuner må have en
vis handlefrihed. Derfor foreslås det i lovfor-
slaget, at en eventuel nedsættelse kun delvis
fordeles efter en specifik nøgle.

Der er nu engang – og det vil jeg godt un-
derstrege, for det er vigtigt for forståelsen af
lovforslagets måde at tackle tingene på –
kommuner, som i mangfoldige år har haft en
beskeden vækst, som har et beskedent servi-
ceniveau, og som nu godt vil bruge lidt pen-
ge. Skal de rammes fuldt ud, mens kommu-
ner, der havde kunnet spare, fordi serviceni-
veauet allerede var højt, går fri? Det mener
vi i regeringen ikke kan være rimeligt. For
en umiddelbar betragtning kunne det se ri-
meligt ud, hvis henstillingerne ikke overhol-
des, at inddrage væksten 100 pct., hvor en
sådan ville fremkomme, men det fandt rege-

ringen af de grunde, jeg har nævnt, ikke helt
rimeligt. Derfor har vi i lovforslaget valgt en
model, der er mere generel, og som giver
mulighed for det nødvendige spillerum, der
efter vores opfattelse skal være kommune for
kommune.

Jeg har dog ved et kommunekontaktd-
valgsmøde forleden sagt til kommunerne, at
hvis primærkommunerne og amtskommuner-
ne massivt ønskede en ordening, hvorefter
man går ud og inddrager hele væksten i de
kommuner, hvor den er, er vi rede til at æn-
dre lovforslaget. Kommunerne har efterføl-
gende gentaget dette ønske, og lovforslaget
vil derfor blive ændret på dette punkt ved et
ændringsforslag inden andenbehandlingen.

Men som sagt: hvis henstillingen følges,
vil et indgreb blive overflødigt, og derfor er
regeringen overordentlig glad for de kommu-
nale organisationers udtrykte velvilje over
for at rette kraftige opfordringer til kommu-
nerne og amtskommunerne om, at dette sker.

Jeg skal afslutningsvis sige, at jeg håber på
et godt, et åbent og et frugtbart udvalgsarbej-
de.

Henning Rasmussen (S):

Det sidste har ministeren naturligvis lov
til, men jeg har fået at vide, at vi har tiden
fra nu af og så til søndag aften kl. 24, og på
den tid kan dette ikke behandles forsvarligt.
Det skal det imidlertid, har jeg fået at vide,
så det sidste synes jeg ministeren skulle have
sparet sig. Det er næsten en hån over for
kommunaludvalget.

Dernæst sagde ministeren: de kommunale
organisationer kan jo intet garantere, og da
de ikke kan det, er vi nødt til at gribe ind
med magt. Jeg synes, det er en utrolig halvju-
ridisk spidsfindighed. Ministeren ved jo ud-
mærket godt, at de kommunale organisatio-
ner ikke er overbestyrelse for hvert enkelt
kommunalråd og hvert enkelt amtsråd, og
derfor må de simpelt hen svare: vi kan ikke
garantere noget, for det er ikke os, der be-
stemmer det enkelte sted, men vi er overbe-
vist om, at de følger henstillingen. Og med
den begrundelse, at de ikke kan garantere
noget, fordi det ikke ligger i deres magt, siger
ministeren: så er vi nødt til at gribe ind. Men
organisationerne har større tillid til kommu-
nerne, end ministeren har – det havde hr.
Thor Pedersen og hr. Ole Vig Jensen da for

[Henning Rasmussen]

resten også. Jeg synes, at den tillid skulle brede sig til hele kommunaludvalget og til hele folketinget; så kunne vi spare alt dette her.

Jeg synes bestemt heller ikke, vi fik et bare nogenlunde rimeligt svar på, hvorfor ministeren har budgetteret med, at dette indgreb giver 1 mia kr., når hun her forsøger at gentage den fuldstændig horrible påstand, at de jo bare kan strække deres anlægsarbejder og – dette mærkelige – genforhandle kontrakter, og jeg ved ikke, hvad der ellers blev sagt af den slags ting. Ministeren regner jo ikke selv med, at det er en realitet. Ministeren regner selv med 1 mia kr. Vi har jo fået ændringsforslaget. Hvorfor står ministeren så her og taler om – noget, som helt åbenbart er i strid med ministerens egne beslutninger – et eget ændringsforslag til finansloven? Jeg synes, det er horribelt.

Lenger (VS):

Da ministeren og en række af de borgerlige ordførere stod her og fortalte om den spændende opgave, som kommunalbestyrelserne nu skal i gang med, kom jeg til at tænke på, hvad den selv samme minister og de selv samme borgerlige ordførere sagde, da vi for nogen tid siden diskuterede et forslag om kommunalbestyrelsesmedlemmers arbejdsvilkår. Da var tonen, at de bare kunne holde nogle færre møder. Men er der noget, der virkelig kræver møder og aktivitet og et stort arbejde ude i kommunalbestyrelserne, er det dette at lægge et budget og i særdeleshed at skulle lave et budget om, når det én gang er lagt og man er inde i budgetåret. Det synes jeg vi skal huske på netop i relation til den anden diskussion om kommunalbestyrelsesmedlemmernes arbejdsvilkår.

Så er der en enkelt kommune, som jeg gerne vil trække frem ved denne lejlighed, og det er Københavns kommune. Det er jo ikke lang tid siden, folketinget bevilgede et særligt tilskud til Københavns kommune, fordi både folketinget og ministeren erkendte, at Københavns kommune befinder sig i en særdeles vanskelig situation. Det var, så vidt jeg husker, på 250 mill. kr. Med det anlægsbudget, som Københavns kommune har, giver man altså nu med den ene hånd 250 mill. kr., og med den anden tager man hjem igen et beløb på mellem 90 og 180 mill. kr., alt efter om de

enkelte anlægsprojekter beskattes med 10 eller 20 pct. Det synes jeg ikke er særlig hensigtsmæssigt over for Københavns kommune. Det er jo ikke sådan, at Københavns kommunes økonomi har bedret sig, siden vi for kort tid siden havde den diskussion.

Endelig vil jeg sige om beskæftigelsessiden af dette forslag, at hvis der spares 4 mia kr. på de kommunale budgetter og der kun spares 1 mia kr. på driften, er der 3 mia kr. tilbage, der skal spares på anlæggene, svarende til 2.300 personer i bygge- og anlægssektoren og 1.400 i tilknyttede erhverv pr. milliard, og det er altså 11.000, der vil blive arbejdsløse som følge af dette forslag.

Så kan man selvfølgelig sige, at det har noget at gøre med overophedningen, og derfor bliver de ikke arbejdsløse alligevel, men i den forbindelse vil jeg godt citere, hvad Entreprenørforeningen, Snedker- & Tømmerforbundet og Specialarbejderforbundet skriver i et notat af 29. november om den overophedning, som det hedder, der hidtil har fundet sted.

»Samlet«, skriver de, »kan det konkluderes, at de kapacitetsproblemer, som indtraf i bygge- og anlægssektoren i andet halvår af 1985, skyldtes 1) det pludselige og kraftige opsving i aktiviteten i andet halvår, 2) en ujævn sæsonfordeling af aktiviteten, 3) en for lille mobilitet i arbejdsstyrken og 4) en for kort planlægningshorisont i virksomhederne.« Og så tilføjer de: »Efter alt at dømme ville der derfor have været rigelig kapacitet i branchen, hvis opsvinget var indtruffet i et mere jævnt tempo og med en bedre sæsonfordeling.«

Samtidig skønner de, at der ligesom er kommet lidt mere glid over det, men det er sådan, at med indgrebet vil præcis det samme ske i 1987, og samtidig kommer indgrebet på et tidspunkt, hvor man er ved at have overstået disse problemer, nemlig når indgrebet mister sin virkning i 1987; så vil man stå i præcis den samme situation igen, med pludseligheden og med de problemer, som man har haft hidtil.

Agerschou (SF):

Jeg har hørt, at indenrigsministeren engang har været kommunalbestyrelsesmedlem. Det tror jeg ikke på, eller også ligger det så langt tilbage, at det fortaber sig i historiens

[Agerschou]

dunkle mørke. Det er også muligt, at den magt, man får ved at blive overhoved for en del af centraladministrationen, har forvirret ministerens dømmekraft. Jeg ved det ikke, og jeg er egentlig også ligeglad. Resultatet er det samme.

Det er for det første lykkedes indenrigsministeren at eliminere alle de tanker, venstre gennem tiderne har gjort sig og udtrykt om det kommunale selvstyre og det nære samfund.

Som jeg sagde i mit første indlæg, vil ministeren have reduceret kommunalbestyrelsesmedlemmer til administratorer for statsmagten. Det har været tilfældet gennem flere år, og hvis dette forslag bliver vedtaget, er det endegyldigt lykkedes. For fremtiden skal enhver beslutning i en kommunalbestyrelse tages med indenrigsministerens økonomiske pistol i ryggen, den har meget let ved at gå af.

Indenrigsministeren har for det andet gjort det til vane at fremsætte forslag, der bærer præg af teknokratisk skrivebordsarbejde. Der er ingen tanker om indhold i de bemærkninger, lovforslaget er ledsaget af. Der er ingen tanker om indhold i det indlæg, ministeren har holdt i folketinget i dag. Der er almindelig ligegladhed med, hvilke områder der bliver ramt, når der skal skæres ned i amtskommuner og kommuner, om det er miljøinvesteringer eller det er boliger for personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap. Indenrigsministeren vil overlade det til de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer at føre den skarpretterkniv, som hun tvinger dem til at føre. Det er trist, og jeg er enig med hr. Henning Rasmussen fra socialdemokratiet, der mener, at det er en horribel måde, indenrigsministeren i dag i sit indlæg har behandlet sagen på, og at det er alvorlige konsekvenser, forslaget vil få, hvis det bliver vedtaget.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg må indrømme, at jeg havde troet, at indenrigsministeren om ikke andet så i denne omgang ville svare på nogle af de spørgsmål, der er stillet, og imødegå nogle af de argumenter, der er kommet, men jeg må konstatere, at også denne gang har ministeren gjort det, hun altid gør: stået op og holdt en ny

tale på grundlag af fremsættelsestalen og bemærkningerne og ladet os andre stå med vores spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 62:

Forslag til folketingsbeslutning om regulering af dagpenge- og efterløønssatser.

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 5/12 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Formanden:

Justitsministeren som fungerende arbejdsminister.

Arbejdsministeren (Ninn-Hansen, fg.):

Arbejdsministeren deltager i et Ministerrådsmøde i Bruxelles, og jeg skal derfor på hendes vegne svare på det af det radikale venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Når det radikale venstre fremsætter dette forslag på nuværende tidspunkt og anmoder om en hurtig behandling af det, har jeg forstået det på den måde, at det radikale venstre ønsker at inddrage dette forslag om dagpengene i de forhandlinger, der finder sted med henblik på de indgreb, der er drøftet og vil blive drøftet her i dag.

Jeg forstår godt, at det radikale venstre netop fremsætter forslaget ved denne lejlighed og med dette formål. Jeg vil gerne sige